

Nr 964

Av fru Nettelbrandt, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 155, angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66.

I proposition nr 155 angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1965/66 behandlas bl. a. vissa frågor rörande den praktik som ingår i socionomutbildningen. Enligt riksdagens tidigare beslut om en ny socionomutbildning fr. o. m. den 1 juli 1964 skall det i denna ingå en studiepraktik om sammanlagt ett år. Denna skall fördela sig på två femmånadersperioder som skall vara insprängda i utbildningen samt på en avslutande tvåmånadersperiod. I syfte att förstärka praktikutbildningen uttalade sig riksdagen i samband med reformen vidare för att praktiken skulle ha formen av en systematisk tillämpning av de inhämtade kunskaperna och ingå som en integrerad del i utbildningen vid socialhögskolorna. På grundval av en utredning som företagits av en särskild arbetsgrupp inom ecklesiastikdepartementet föreslår nu departementschefen, att arvoden skall utgå till handledare som för skolornas räkning skall leda de studerande på respektive praktikarbetsplatser. Dessa praktikarbetsplatser anordnas företrädesvis i samarbete med kommunerna och staten som arbetsgivare. I mindre utsträckning anordnas numera även praktiken inom det privata näringslivet. Departementschefens förslag i detta avseende torde på ett mycket betydande sätt komma att förstärka förutsättningarna att förverkliga målsättningen för socionompraktiken.

Dock har departementschefen även uttalat den meningen att den pågående förändringen av socionompraktiken bör medföra, att de praktikersättningar som hittintills utgått till de studerande skall slopas och ersättas med studiesocialt stöd. Detta motiveras med att praktiken nu bör betraktas som utbildning och att den ingår som ett obligatoriskt led i utbildningen. Denna uppfattning har stötts av kommunförbunden, medan däremot TCO, SACO, Sveriges förenade studentkårer, Socialhögskolornas studentkårers organisation och Samarbetsnämnden för socialhögskolorna i samband med skrivelser, uppvaktningar m. m. har framhållit att praktikantarvoden även fortsättningsvis bör utbetalas av arbetsgivarna under praktiktiden.

Många skäl talar också starkt för att praktikersättning även i fortsättningen bör utgå till de blivande socionomerna. Den nya praktiken kommer visserligen att ha ett betydande inslag av utbildning, men den kommer ock-

så oundvikligen liksom hittills att avsätta arbetsinsatser, för vilka praktikanterna i vanlig ordning bör ersättas av respektive arbetsgivare. Det ligger i praktikutbildningens natur att praktikanten med allt större grad av självständighet skall utföra konkreta arbetsuppgifter. Detta bekräftas även av de förslag till praktikplaner som utarbetas på uppdrag av Samarbetsnämnden för socialhögskolorna. I ett fall där t. ex. 20 arbetstimmar per vecka skulle avsättas för handledning och självstudier, vilket måste betecknas som en mycket hög grad av systematik och utbildningsmässighet, skulle ändå ca 20 timmar kvarstå till rena arbetsinsatser. För ett sådant fall måste den riktiga principen vara att praktikersättning skall utgå samt att den skall utgå i relation till arbetsinsatserna, d. v. s. med ca hälften av den normala lönen.

Vidare måste socionompraktikens höga grad av specialisering och inriktning på konkreta arbetsuppgifter framhållas. Den kan därför till mycket stor del karakteriseras som *inskolning*. Det är också en i utbildningssammanhang vedertagen princip, att arbetsgivaren skall svara för arbetskraftens inskolningskostnad. Anledningen till att arbetsgivaren ställer praktikplatser till förfogande är ofta att sedan kunna fast anställa vederbörande praktikant. Det förekommer också ofta att praktikanterna återvänder till sina praktikarbetsplatser efter avslutad utbildning. Om praktiktiden i socionomutbildningen nu skall göras oersatt innebär detta otvivelaktigt att en betydande utbildningskostnad kommer att övervältras från arbetsgivaren till de studerande. Den studiesociala ersättningen kan ju inte på något sätt sägas utgöra en ersättning för tidigare praktiklöner — även om dessa har varit ojämna. Det studiesociala systemet har en mycket hög grad av återbetalningsskyldighet. Det skall vidare framhållas att ersättning och lön utgår till andra studerandekategorier som har praktik i sin utbildning. Detta gäller t. ex. inom lärområdet där begynnelselöner utgår under den praktiska utbildningstiden (ex. klasslärarutbildningen vid lärarhögskolorna). Vidare utgår fullständiga löner vid den statliga amanuensutbildningen, aspirantutbildningen inom utrikesförvaltningen m. m. Det kan härvid inte utgöra någon skillnad i detta avseende om den praktiska utbildningen organisatoriskt är knuten till utbildningen eller kommer omedelbart efter denna under den första anställningstiden. Det finns ingen anledning att socionomerna skall utgöra ett undantag från andra utbildningskategorier och själva svara för en stor del av sina inskolningskostnader.

Det är vidare orimligt att hävda, att socionompraktiken nu skulle komma att ändra karaktär i den utsträckning att hittillsvarande ersättningar skall upphöra. Ersättningarna har, som tidigare framhållits, varit ojämna, men enligt undersökningar som genomförts av Socialhögskolornas studentkårers organisation legat på ett genomsnitt av 600—800 kr. per må-

nad. Dessa uppgifter är nu ett par år gamla varför det finns all anledning förmoda att ersättningarna nu ligger högre. Ett slopande av dessa ersättningar, vilket skulle bli följden av departementschefens uttalande i föreliggande proposition, kommer otvivelaktigt att medföra en kraftig höjning av socionomernas skuldsättning. Både arbetsmoment och inskolningsmomentet i praktiken kommer att kvarstå och utgör starka skäl för att ersättningar även bör utgå i fortsättningen.

Vidare bör framhållas de extra omkostnader som är förenade med praktiken. De studerande måste härvid ofta betala för dubbla hushåll, dubbla hyror och resor. Många av de studerande är gifta och har familj.

Av flera skäl bör således praktikersättning för blivande socionomer även utgå fortsättningsvis. Ersättningen bör utgå i förhållande till den arbetsinsats som praktikanterna utför. En målsättning bör vidare vara att praktikanterna inte normalt skall behöva skuldsätta sig under praktiktiden. Samordningen med det studiesociala systemet erbjuder inte några problem i detta avseende utan kan regleras genom studiemedelssystemets fribe-loppsregel.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 155 år 1965 måtte uttala att praktik-ersättning till de studerande vid socialhögskolorna även fortsättningsvis bör utgå samt att den bör avvägas med hänsyn till arbetsinsatserna och övriga ovan angivna förhållanden.

Stockholm den 30 november 1965

Cecilia Nettelbrandt